

tion of future technology teachers] / Naukovy`j chasopys` NPU imeni M. P. Dragomanova: zbirny`k naukovy`x pracz`. Seriya # 5. Pedagogichni nauky`: realiyi ta perspektyvy` / za red. V. P. Sergiyenka. Kiev: NPU imeni M. P. Dragomanova. Vy`p. 41. p. 122–127.

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА СРЕДСТВАМИ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

А. В. Ткаченко

Аннотация. В статье раскрыто проблему подготовки будущих учителей изобразительного искусства средствами информационно-коммуникационных технологий. Профессиональная подготовка рассматривается как процесс, в ходе которого осмысливается, оптимизируется обучения, анализируются образовательные результаты, обеспечивающие возможность успешной работы по определенной профессии; при изучении педагогических и специальных дисциплин. В статье были рассмотрены информационную технологию Веб-квест (Web-quest) проблемное задание с элементами ролевой игры, для выполнения которой используются информационные ресурсы Internet. Был проведен опрос студентов педагогического университета для определения отношения будущих учителей к использованию информационно-коммуникативных технологий в учебном процессе.

Ключевые слова: подготовка, будущие учителя, веб-квест, информационные технологии.

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF EDUCATIONAL ARTS BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

A.V. Tkachenko

Abstract. The article deals with the problem of the preparation of future teachers of fine arts by means of information and communication technologies. Vocational training is considered as a process in which the meaning is being studied, learning is optimized, educational results are analyzed that provide an opportunity for successful work in a particular profession; when studying pedagogical and special disciplines. One of the important directions of the development of informatization of education is new computer technologies. The article considered the information technology Web-quest (Web-quest) problem problem with elements of role-playing game, for which Internet information resources are used. A survey was conducted among students at the University of Pedagogy to determine the attitude of future teachers towards the use of information and communication technologies in the learning process.

Key words: training, future teachers, web quest, information technologies.

УДК 378

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У СИСТЕМІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

А.П. ЧИЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: Toniabida@ukr.net

Анотація. З'ясовано особливості критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти. Виокремлено основні функції оцінювання навчальних досягнень учнів. Зазначено характеристики якості знань взаємопов'язані між

собою і які доповнюють одна одну. Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого.

Ключові слова: критерії оцінювання навчальних досягнень учнів, система шкільної освіти; функції оцінювання навчальних досягнень учнів; якість знань; рівні навчальних досягнень учнів.

Актуальність (Introduction). Новий етап у розвитку шкільної освіти пов'язаний із упровадженням компетентнісного підходу до формування змісту та організації навчального процесу. У чинних навчальних програмах для школи на засадах компетентнісного підходу переструктуровано зміст предметів, розроблено результативну складову змісту. До кожної теми програми визначено обов'язкові результати навчання: вимоги до знань, умінь учнів, що виражаються у різних видах навчальної діяльності (учень називає, наводить приклади, характеризує, визначає, розпізнає, аналізує, порівнює, робить висновки тощо).

Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь учнів. Упровадження компетентнісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативної складової змісту, що вимагає адекватних змін у системі оцінювання навчальних досягнень.

У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання результатів навчальних досягнень школярів як складової навчального процесу. Оцінювання має ґрунтуватися на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач.

Результати навчальної діяльності учнів на всіх етапах шкільної освіти не можуть обмежуватися знаннями, вміннями, навичками, метою навчання мають бути сформовані компетентності, як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді та цінностях особистості [1].

Нині в Україні в ході реформування шкільної освіти змінюється й система оцінювання навчальних досягнень учнів. Важливість якісної освіти для розвитку суспільства зумовлює здійснення пошуків нових підходів до контролю та оцінювання знань школярів [2].

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблемі оцінювання навчальних досягнень учнів приділена значна увага вітчизняних і зарубіжних учених (В. Безпалько, М. Бурда, М. Головка, Л. Величко, Л. Долбаєв, Г. Керол, О. Ляшенко, О. Локшина, Т. Лукіна, Н. Менчинська, С. Шишов, О. Топузов, І. Якиманська та ін.).

Мета (Purpose). Метою даної статті є визначення особливостей оцінювання навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Результати (Results). Початок процесу утворення наукових понять припадає на початковий період навчання у школі. Л.С. Виготський зазначає, що з приходом до школи дитина є носієм спонтанних понять, які виникають у дитини в процесі безпосереднього її контакту з тими чи іншими речами [3]. Учений наголошує, що дитина раніше починає застосовувати поняття та оперувати ними, ніж словесно усвідомлювати їх. Цю особливість автор назвав «містком» між конкретним, наочно-образним і абстрактним мисленням дитини [4].

Система оцінювання в умовах реалізації компетентісного підходу є процесом опрацювання кількісних і якісних показників, отриманих за певними правилами різними методами і засобами, для визначення рівня компетентностей учня. Оцінювання відіграє важливу мотиваційну роль, забезпечує зворотний зв'язок, стає потужним стимулом активізації мисленнєво- мовленнєвої діяльності, рефлексії, самоаналізу, самоконтролю, самооцінки. Формування і розвиток в учнів здатності самостійно навчатись діяти і застосовувати індивідуальний досвід, набуті знання, навчальні досягнення у нестандартних, творчих, життєвих ситуаціях, потребує пошуків нових підходів до контролю і оцінювання здобутків [5].

Виокремлено основні **функції оцінювання** навчальних досягнень учнів :

- **контролююча** - визначає рівень досягнень кожного учня (учениці), готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;

- **навчальна** - сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;

- **діагностико-коригувальна** - з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня (учениці) в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;

- **стимулювально-мотиваційна** - формує позитивні мотиви навчання;

- **виховна** - сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів **мають ураховуватися**:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;

- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;

- сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);

- самостійність оцінних суджень.

Перерахуємо характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і які доповнюють одна одну.

Повнота знань - кількість знань, визначених навчальною програмою.

Глибина знань - усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань.

Гнучкість знань - вміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; вміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих.

Системність знань - усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших.

Міцність знань - тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.

Знання є складовою умінь учнів діяти.

Уміння виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні.

Навички - дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення [1].

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329 [6] вони визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень - достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики. Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

Педагогічне оцінювання освітніх систем ґрунтується на синтезі соціально-економічних, науково-технічних, культурологічних і психолого-педагогічних факторів на повному й глибокому осмисленні багатоаспектної освітньої діяльності у загально-освітніх навчальних закладах, потребах розробки оцінних технологій для їх розвитку. Успішний розвиток освітньої галузі потребує ефективного механізму оцінювання якості освіти, своєчасного реагування на отриману інформацію щодо діагностики та прогнозування кінцевого результату, попередження труднощів, помилок. Розробка механізмів та методик якісного вимірювання й оцінювання навчальних досягнень учнів потребує глибоких комплексних досліджень. У зв'язку із впровадженням компетентнісного навчання особливого значення набувають методи оцінювання рівня здатності учня висловлювати та інтерпретувати свої знання, відчуття, міркування, думки, факти, словами, засобами графічних зображень, схем, таблиць, проявити навички перекодування інформації при розв'язуванні різноманітних ситуацій як навчальних так і побутових. Навчаючись самостійно контролювати і оцінювати свої здібності, риси і якості, рівень необхідних знань учні мотивують потребу, саморозвиток, самовиховання, співвідносячи самонавчання з своїми життєвими планами, сподіваннями, мріями, задумами [5].

Висновки і перспективи (Discussion). З'ясовано особливості критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі шкільної освіти. Виокремлено основні функції оцінювання навчальних досягнень учнів: контролююча; навчальна; діагностико-коригувальна; стимулювально-мотиваційна; виховна.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів мають ураховуватися: характеристики відповіді учня; якість знань; сформованість загальнонавчальних та предметних

уміння і навичок; рівень володіння розумовими операціями; досвід творчої діяльності; самостійність оцінних суджень.

Зазначено характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і які доповнюють одна одну: повнота знань; глибина знань; гнучкість знань; системність знань; міцність знань; знання; уміння; навички.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого.

Список використаних джерел

1. Критерії оцінювання. Освіта.ua. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/estimation/2358/>
2. Остапчук С. Оцінювання навчальних досягнень учнів у вітчизняних загальноосвітніх навчальних закладах кінця XIX – початку XX ст. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ipa.udpu.org.ua/article/viewFile/83612/79111>
3. Выготский Л.С. Педагогическая психология / под ред. В.В. Давыдова. Москва : Педагогика, 1991. С. 415.
4. Выготский Л.С. Собрание сочинений: В 6-ти т. Т.2. Проблемы общей психологии / под ред. В.В. Давыдова. Москва: Педагогика, 1982. 504 с., С. 154.
5. Д. В. Ситник. До проблеми оцінювання навчальних досягнень учнів в системі компетентісного навчання. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/7894/1/75.pdf>
6. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>

References

1. Kryteriyi otsinyuvannya. [Evaluation criteria] Osvita.ua. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://osvita.ua/school/estimation/2358/>
2. Ostapchuk S. Otsinyuvannya navchal'nykh dosyahnen' uchniv u vitchyznyanykh zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladakh kintsya KHKH – pochatku KHKH st. [Assessment of students' learning achievements in national secondary schools of the late 19th and early 20th centuries] [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://ipa.udpu.org.ua/article/viewFile/83612/79111>
3. Vygotskiy L.S. (1991) Pedagogicheskaya psikhologiya [Pedagogical psychology] red. V.V. Davydov. Moscow : Pedagogika. S. 415.
4. Vygotskiy L.S. (1982) Sobraniye sochineniy [Collected works] V 6-ti t. T.2. Problemy obshchey psikhologii / red. V.V. Davydov. Moscow: Pedagogika, 504 s., S. 154.
5. Sytnyk D. V.. Do problemy otsinyuvannya navchal'nykh dosyahnen' uchniv v systemi kompetentisnoho navchannya [To the problem of assessing academic achievements of pupils in the system of competent learning] [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://lib.iitta.gov.ua/7894/1/75.pdf>
6. Nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrayiny vid 13.04.2011 № 329 «Pro zatverdzhennya Kryteriyiv otsinyuvannya navchal'nykh dosyahnen' uchniv (vykhovantsiv) u systemi zahal'noyi seredn'oyi osvity». [Order of the Ministry of Education and Science, Youth and Sport of Ukraine "On Approval of Criteria for the Assessment of Educational Achievements of Students (Pupils) in the System of General Secondary Education"] [Elektronnyy resurs] Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>

КРИТЕРИИ ОЦЕНИВАНИЯ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧЕНИКОВ В СИСТЕМЕ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

А. П. Чичук

Аннотация. Выявлены особенности критериев оценки учебных достижений учащихся в системе школьного образования. Выделены основные функции контроля знаний. Указано характеристики качества знаний взаимосвязаны между собой и дополняющих друг друга. Названные выше ориентиры положен в основу четырех уровней учебных достижений учеников: начального, среднего, достаточного, высокого.

Ключевые слова: критерии оценки знаний учащихся, система школьного образования; функции оценивания учебных достижений учащихся; качество знаний; уровень знаний учащихся.

CRITERIA FOR EVALUATION OF EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS IN SCHOOL EDUCATION SYSTEM

A. P. Chychuk

Abstract. The peculiarities of the criteria for evaluating academic achievements of pupils in the system of school education are revealed. The main functions of evaluating students' achievements are singled out. The characteristics of the quality of knowledge are interrelated and complement each other. The above-mentioned benchmarks are the basis of four levels of student achievement: initial, medium, sufficient, high.

Key words: criteria for evaluating academic achievement of pupils, system of school education; functions for evaluating student achievements; quality of knowledge; levels of educational achievement of students.

УДК 159.922.8: 159.923.2

ХРОНОЛОГІЧНІ МЕЖІ ПІДЛІТКОВОГО ТА ЮНАЦЬКОГО ВІКУ У ЗАХІДНИХ ТА ВІТЧИЗНИХ ПЕРІОДИЗАЦІЯХ РОЗВИТКУ

А.В. ШАМНЕ, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної роботи та психології

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: shamne@ukr.net

А.В. БАБИЧ, студентка магістратури спеціальності «Педагогіка вищої школи» гуманітарно-педагогічного факультету

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: babich095@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена аналізу підходів до визначення хронологічних меж підліткового та юнацького віку у західних та вітчизняних періодизаціях розвитку. Розглянуто місце і значення періоду отрочества в межах періодизацій онтогенезу. Проаналізовано традицію об'єднання підліткового і юнацького віку в цілісний період переходу від дитинства до дорослості. Обґрунтовано, що його початком є вік 11-13 років, а закінченням є межа між дитинством та зрілістю – 20-21 рік. Визначено відмінності західних та вітчизняних періодизацій розвитку щодо психологічного змісту і меж цих вікових груп. У західних періодизаціях період 12-20 років називають підлітковим і розглядають як цілісну стадію переходу до дорослості (тинейджерський період). Поняття «підліток» та «юність» використовують фа-